

Lovtidende A

2008

Udgivet den 21. februar 2008

7. februar 2008.

Nr. 91.

Bekendtgørelse om specialuddannelsen i kræftsygepleje

I medfør af § 16 i lov nr. 451 af 22. maj 2006 om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed og efter forhandling med undervisningsministeren fastsættes efter bemyndigelse fra ministeren for sundhed og forebyggelse:

Kapitel 1

Formål

§ 1. Formålet med specialuddannelsen i kræftsygepleje er, at sygeplejersken udvider sin faglige kompetence med henblik på at varetage funktionsområdet for en specialuddannet sygeplejerske i kræftsygepleje.

Kapitel 2

Sygeplejerskens ansvars- og funktionsområde

§ 2. Specialsygeplejersken er ansvarlig for sin virksomhedsudøvelse i henhold til sin autorisation som sygeplejerske, jf. lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed.

Stk. 2. Funktionsområdet for en specialuddannet sygeplejerske i kræftsygepleje omfatter:

- 1) Klinisk sygepleje
 - a) til patienter med alle typer kræftsygdomme og i alle stadier af sygdomsforløbet
 - b) individuel støtte og vejledning i forhold til at fremme sundhed, forebygge følgevirkninger ved sygdom og behandling, herunder iværksætte rehabiliteringstiltag
- 2) Koordinering, tværfagligt og tværsektorielt samarbejde
 - a) tilrettelægge og koordinere udrednings- og behandlingsprogrammer i henhold til den fastlagte behandlingsplan
 - b) fremme og sikre kontinuitet og sammenhæng i det samlede patientforløb, herunder sikre at patienten og de pårørende informeres om, hvem der er ansvarlig for pleje- og behandlingsforløbet
 - c) fremme og sikre at den samlede indsats tager udgangspunkt i patientens og de pårørendes ønsker og ressourcer
 - d) fremme et tværfagligt og tværsektorielt samarbejde vedrørende kræftpatienter
- 3) Kvalitetsudvikling og undervisning
 - a) iværksætte og deltage i udviklingsprojekter med fokus på den sygeplejefaglige indsats i relation til pleje- og behandling af kræftpatienter, herunder kunne forholde sig kritisk analyserende til ny viden på området samt

medvirke i forskningsprojekter og implementering af ny viden

- b) medvirke til at fremme og sikre den sygeplejefaglige kvalitet i pleje- og behandlingsforløbene indenfor det pågældende område
- c) medvirke ved uddannelse af sygeplejersker, herunder sygeplejersker der skal uddannes til specialsygeplejersker i kræftsygepleje.

Kapitel 3

Uddannelsen

Adgangsbetingelser

§ 3. Til specialuddannelsen kan optages ansøgere, der opfylder alle følgende betingelser:

- 1) eksamen i sygepleje på bachelorniveau eller eksamen i sygepleje samt i videnskabsteori og -metode på diplomniveau,
- 2) dansk autorisation som sygeplejerske,
- 3) mindst 2 års klinisk erfaring fra ansættelse inden for et eller flere relevante områder, herunder
 - a) Onkologi,
 - b) Hæmatologi,
 - c) Medicinske og kirurgiske afdelinger med et større grundlag af kræftpatienter,
 - d) Stråleterapi,
 - e) Palliation på institutionsniveau eller i primærsektoren,
 - f) Kræftrehabilitering, og
- 4) 1½-årig aftale med arbejdsgiveren om deltagelse i teoriundervisningen og om systematisk, superviseret og vejledt klinisk uddannelse.

Varighed

§ 4. Uddannelsen er af 1½ års varighed (svarende til 60 ECTS-point). Teori undervisning omfatter 23 uger (svarende til 35 ECTS-point) og den kliniske uddannelse 55 uger (svarende til 25 ECTS-point).

Indhold og mål

§ 5. Uddannelsen inddeles i følgende fire afsnit, der hver skal omfatte teoretisk undervisning og klinisk uddannelse og gennemføres i nævnte rækkefølge: Kræftsygeplejens grundlag, Pleje og behandlingsforløb, Dokumentation, Kvalitetsudvikling og formidling og Afsluttende eksamensopgave. Den teoretiske undervisning udgør henholdsvis 10, 7, 4 og 2 uger af de nævnte uddannelsesafsnit.

§ 6. Teoriundervisningen tilrettelægges dels som samlede perioder dels som enkelte studiedage under den kliniske uddannelse.

§ 7. Den kliniske uddannelse foregår med udgangspunkt i den pågældende sygeplejerskes ansættelsessted (klinisk uddannelsessted).

Stk. 2. Det kliniske uddannelsessted fastlægger i samarbejde med den kliniske vejleder og sygeplejersken program og plan for en løbende evaluering af den kliniske uddannelse. Programmet skal tage udgangspunkt i sygeplejerskens erfaring, den konkrete kliniske praksis og dertil hørende teori. Det skal tilstræbes, at sygeplejersken kan følge enkeltpatienter over tid og på tværs af enheder/områder.

Stk. 3. Det kliniske uddannelsessted udpeger en uddannelsesansvarlig sygeplejerske (klinisk vejleder), der yder supervision og vejledning i plejen af kræftpatienter, vejledning i forbindelse med opgaveskrivning og løbende evaluering.

Meritoverførsel

§ 8. Uddannelsesinstitutionen kan efter en individuel vurdering give dispensation til afkortning uddannelsen (merit) på baggrund af dokumenteret anden relevant uddannelse.

Stk. 2. Sygeplejersker, der har gennemført tidligere længevarende efteruddannelse for onkologiske sygeplejersker, kan blive specialsygeplejersker ved at gennemgå et særligt tilrettelagt teoretisk forløb af tre ugers varighed og derefter udarbejde den afsluttende opgave og bestå den afsluttende eksamen.

Kapitel 4

Bedømmelse m.v.

Klinisk uddannelse

§ 9. De kliniske perioder skal gennemføres tilfredsstillende. Ved afslutning af hver af de kliniske perioder afgiver den kliniske vejleder en skriftlig standpunktsbedømmelse til uddannelsesinstitutionen på baggrund af en evalueringssamtale med sygeplejersken.

Opgaver

§ 10. Under uddannelsen afvikles 2 obligatoriske opgaver, der gennemgås og evalueres sammen med den kliniske vejleder og/eller underviser fra uddannelsesinstitutionen.

Prøve

§ 11. Første uddannelsesafsnit afsluttes med en prøve, der stilles af uddannelsesinstitutionen. Prøven er en skriftlig og individuel opgave, der tager udgangspunkt i en praksisbeskrivelse af eget sygeplejearbejde. Opgaven bedømmes bestået/ikke bestået ved intern censur.

Afsluttende eksamen

§ 12. Den afsluttende eksamen er individuel og omfatter udarbejdelse af en skriftlig opgave, der danner grundlag for en mundtlig eksamination. Den skriftlige opgave skal tage udgangspunkt i en teoretisk eller praktisk problemstilling relevant for specialsygeplejerskens funktionsområde.

Stk. 2. Såvel den skriftlige som mundtlige del af eksamen skal bestås. Eksamen bedømmes af en ekstern censor efter 7-skalaen, jf. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse.

Omprøve og sygeeksamen

§ 13. Sygeplejersken kan indstille sig til prøven og den afsluttende eksamen 3 gange. Ved ikke bestået afsluttende eksamen, kan opgaven efter fornyet bearbejdelse indleveres igen til bedømmelse, eller en ny kan udarbejdes.

Stk. 2. Sygeeksamen kan tilbydes.

Bevis og titel

§ 14. Uddannelsesinstitutionen udsteder et af Sundhedsstyrelsen godkendt uddannelsesbevis for uddannelsens gennemførelse. Uddannelsens omfang af teori og klinisk uddannelse samt de opnåede resultater anføres i beviset.

Stk. 2. Den, der har gennemført specialuddannelsen, gives betegnelsen specialsygeplejerske i kræftsygepleje.

Stk. 3. Uddannelsesinstitutionen fører fortegnelse over de til uddannelsen optagne sygeplejersker og register over udstedte beviser. Uddannelsesinstitutionen orienterer Sundhedsstyrelsen om, hvilke sygeplejersker der har gennemført specialuddannelsen.

Stk. 4. Sundhedsstyrelsen fører register over sygeplejersker, der har gennemført specialuddannelsen.

Kapitel 5

Uddannelsesansvar og uddannelsesstruktur

§ 15. Regionerne iværksætter specialuddannelsen for sygeplejersker i kræftsygepleje og udpeger uddannelsesinstitutioner.

Stk. 2. Uddannelsesinstitutionerne udarbejder i fællesskab en landsdækkende uddannelsesordning for specialuddannelsen. I uddannelsesordningen fastsættes i overensstemmelse med reglerne i denne bekendtgørelse med bilag nærmere regler om:

- 1) Uddannelsens tilrettelæggelse i teoretiske og kliniske uddannelsesperioder
- 2) Mål for de enkelte uddannelsesafsnit
- 3) Oversigt over fag og timefordeling i teoriperioderne
- 4) Plan for afvikling af prøve, eksamen og opgaver (tidspunkt, form, vilkår, sygeeksamen m.v.)
- 5) Krav til medvirkende kliniske uddannelsessteder
- 6) Krav til lærerkræfter og kliniske vejledere
- 7) Fravær, herunder regler om forlængelse af uddannelsen ved fravær af et nærmere bestemt omfang

Stk. 3. Uddannelsesordningen indstilles af specialuddannelsesrådet til Sundhedsstyrelsens godkendelse. Optagelse af ansøgere til specialuddannelsen forudsætter, at Sundhedsstyrelsen har godkendt uddannelsesordningen.

§ 16. Udgifterne ved gennemførelse af specialuddannelsen afholdes af regionerne.

Kapitel 6

Specialuddannelsesrådet

§ 17. Regionerne nedsætter i fællesskab et landsdækkende specialuddannelsesråd med et ulige antal medlemmer, dog højst 15, sammensat af repræsentanter fra de ansættende myndigheder og personer med viden på kræftsygeplejeområdet, herunder mindst

- 1 repræsentant fra hver af de fem regioner
- 1 repræsentant fra kommunerne
- 2 repræsentanter fra relevante faglige selskaber
- 1 repræsentant fra uddannelsesinstitutionerne
- 2 repræsentanter for de kliniske uddannelsesansvarlige
- 1 repræsentant for de uddannelsessøgende

Stk. 2. Specialuddannelsesrådet har følgende opgaver og ansvar:

- 1) ansvar for at uddannelsen gennemføres i henhold til den godkendte uddannelsesordning
- 2) indstilling af den af uddannelsesinstitutionerne udarbejdede landsdækkende uddannelsesordning til Sundhedsstyrelsens godkendelse
- 3) godkendelse af de kliniske uddannelsessteder
- 4) etablering og koordinering af censorvirksomhed og beskikkelse af censorer
- 5) løbende vurdering af behovet for sygeplejersker med specialuddannelsen
- 6) medvirke til koordinering af det samlede antal uddannelsespladser
- 7) behandling af klager over afgørelser truffet af uddannelsesinstitutionerne og de kliniske uddannelsessteder
- 8) vurdering af udenlandske uddannelser med henblik på tilladelse til funktion som specialuddannet sygeplejerske inden for kræftsygepleje

- 9) løbende evaluering af uddannelsen
- 10) årlig indberetning til Sundhedsstyrelsen om uddannelsen m.m.

Stk. 3. Rådet kan indkalde særlige sagkyndige til belysning af specielle problemstillinger.

Kapitel 7

Klageadgang og tilsyn

§ 18. Klager over afgørelser truffet af uddannelsesinstitutionerne eller de kliniske uddannelsessteder kan indbringes for specialuddannelsesrådet senest 2 uger efter at klageren er gjort bekendt med afgørelsen.

§ 19. Klager over afgørelse truffet af specialuddannelsesrådet kan indbringes for Sundhedsstyrelsen senest 2 uger efter at klageren er gjort bekendt med afgørelsen. Sundhedsstyrelsens afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 20. Sundhedsstyrelsen fører tilsyn med tilrettelæggelsen og gennemførelsen af specialuddannelsen.

Stk. 2. Sundhedsstyrelsen kan som tilsynsmyndighed anmode specialuddannelsesrådet og de beskikkede censorer om oplysninger om uddannelsesvirksomheden.

Kapitel 8

Ikrafttræden

§ 21. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. marts 2008.

Sundhedsstyrelsen, den 7. februar 2008

JESPER FISKER

/ Eva Hammershøj

Uddannelsens formål

Formål med uddannelsen er, at sikre, at sygeplejersken gennem videregående studier i teori og praksis

- kan vurdere og analysere komplekse kliniske problemstillinger i sygeplejen til kræftpatienter med anvendelse af relevant viden, herunder kritisk brug af udviklings- og forskningsresultater
- opnår et kompetenceniveau, der indebærer at opgaverne vedrørende kræftpatienter i alle aldre i den primære og sekundære sundhedssektor løses på et højt sygeplejefagligt niveau
- kan påtage sig et særligt ansvar og initiativ for patientforløb og kvalitet i den kliniske sygepleje til kræftpatienter, herunder bliver i stand til at vurdere og anvende forskellige metoder for kvalitetsudvikling
- erhverver yderligere viden om kræftsygdomme, behandlingsmodaliteter og teknologier, rehabilitering og palliation
- videreudvikler sine kommunikative og pædagogiske kompetencer og bliver i stand til formulere og kommunikere faglige problemstillinger både til specialister og andre relevante samarbejdspartnere
- kan indgå i de kliniske pleje- og behandlingsteams, herunder lede og koordinere den sygeplejefaglige indsats og varetage vejledende og superviserende funktioner i forhold til det øvrige plejepersonale.

Mål og oversigt over centrale områder og emner i den teoretiske og kliniske uddannelse

Afsnit I: Kræftsygeplejens grundlag

Mål

I første uddannelsesafsnit skal sygeplejersken opnå øget viden om kræftpatientens særlige situation og reaktionsmønstre, etisk dilemmaer knyttet til det at få en livstruende sygdom, nyere sygeplejeteorier og begreber samt teorier og modeller for forebyggelse, sundhedsfremme og rehabilitering. Sygeplejersken skal demonstrere, at hun er i stand til at identificere etiske problemstillinger og dilemmaer og kan analysere og reflektere vanskelige patientsituationer og anvende relevant teori og metode i løsning af kliniske praktiske problemstillinger.

Centrale områder og emner

- diagnosen kræft – at få kræft, at leve med sygdommen og at kunne dø af sygdommen
 - kræft som akut og kronisk sygdom
 - aldersperspektivet og roller i livet – børn, unge, midaldrende, ældre og gamle
- sygepleje- og omsorgsteorier
 - sygepleje i teori og praksis – definitioner, kerneområder og praksisfunktioner, omsorgsbegrebet set i et historisk og samfundsmæssigt perspektiv
- kommunikation
 - kommunikationsmodeller
 - kommunikation som en del af behandlingen
 - praktiske øvelser i kommunikation
- information til patient og pårørende
 - patienten og de pårørendes forudsætninger
 - vanskelige samtaler
 - den ambulante patient
 - tavshedspligt, informeret samtykke
- krise og stress
 - forskellige tilgange til krisebegrebet
 - stressreaktioner
 - mestringsteorier og praksis
 - kriseintervention
- rehabilitering
 - netværk - at leve og overleve
 - livsformsteorier - livsbetingelser og livsformer
 - hverdagsliv trods behandling
 - tilpasning til ny livssituationer
 - netværkets betydning for patienter med kræft
 - pårørendes rolle/familien
 - den enliges situation
- forebyggelse og sundhedsfremme
 - menneske, miljø, sygdom, sundhed
 - forskellige værdiopfattelser

- nyere teorier og modeller
- genetiske og miljømæssige årsager til kræft
- almene behov og særlige behov
- at leve med arvelige dispositioner til en kræftsygdom
- sygeplejerskens rolle i forebyggelse af kræft
- sundhedsoplysning og adfærdsændring
- etiske retninger og principper
 - forskellige etiske retninger – pligtetik, konsekvensetik, omsorgsetik
- specielle etiske problemstillinger knyttet til kræft – dødshjælp versus livshjælp
- betydningen af at handle i forhold til forskellige etiske retninger
- love, regler og tilbud i sundhedsvæsenet
 - patientrettighedsloven, serviceloven
 - centrale retningslinjer og vejledninger
 - patientforeninger

Afsnit II: Pleje og behandlingsforløb

Mål

I det andet uddannelsesafsnit skal sygeplejersken opnå øget viden og indsigt i kræftsygdomme, undersøgelsesmetoder og behandlingsprincipper samt palliation. I dette uddannelsesafsnit skal der særlig fokuseres på patientforløb og overgange og sygeplejersken skal demonstrere, at hun er i stand til at udføre og koordinere den planlagte behandling og den sygeplejefaglige indsats. Sygeplejersken skal ligeledes vise, at hun er i stand til at tage vare på de palliative sygeplejefaglige opgaver, herunder formidle samarbejde mellem den primære og sekundære sundhedssektor og imellem aktørerne på området.

Centrale områder og emner

- kræftsygdomme og behandlingsformer
 - udbredelse af kræftsygdomme
 - årsager til kræft
 - undersøgelse og diagnosticering af kræftsygdomme
 - tumorpatologi
 - klinisk stadieinddeling
 - behandlingsformer og principper – kurativ og palliativbehandling
 - kirurgi, kemoterapi, strålebehandling, hormonbehandling, immunterapi, vaccination nyere teorier vedr. kræft og kræftbehandling
- følger af sygdom og behandling
 - smerter
 - symptomer fra mave/tarmkanalen
 - fatigue
 - lymfeødem
 - blødning
 - tværsløslæsion
 - septisk chok
 - nedsat immunforsvar
- mentale forandringer/funktionsforandringer
- ernæring til kræftpatienter
- respirationsproblemer
- senkomplikationer
- supplerende og alternativ behandling – definitioner/former/forskning
 - årsager til at patienter søger alternativ behandling
 - spændingsfelt mellem medicinsk behandling og alternativ behandling
 - eksisterende lovgivning på området
- kræftformer hos børn: reaktioner, årsager, symptomer, behandling, prognose
 - børns reaktioner og problemer i forhold til sygdom og behandling
 - børn, ungdom og døden
 - børn og unges forståelse af dødsbegrebet
 - børn og unges sorgreaktion i forbindelse med sygdom og død
 - forældrereaktioner og problemer i forhold til at have et barn med kræft

- søskende rektioner
- sygeplejeaspekter knyttet til børn og unge med kræft
- seksualitet og ændret kropsbillede
 - seksualitetens betydning i menneskers liv
 - ændret kropsbillede og seksuel identitet
 - kvindelige og mandlige genitalier og mammae – knyttet til behandling og sygdom
- palliativ indsats
 - gældende anbefalinger og retningslinjer
 - handlinger i relation til lidelse, funktionsindskrænkning og forestående død
 - adskillelse, tab, sorg og eksistentielle spørgsmål
 - sorgreaktioner hos patient og pårørende
 - idealer, muligheder og etiske dilemmaer i den palliative indsats
- mødet med menneskers lidelse og død
- reaktioner hos den professionelle omsorgsudøver
- dødsprocessen – døden i institution og i eget hjem
- pårørendes behov – under og efter forløbet
- overgange, patientforløb og tværfagligt samarbejde
 - professionalitet, roller og funktioner i relation til behandling og pleje af kræftpatienter
 - tværfagligt samarbejde
 - administrative procedurer i relation til indlæggelse, overflytning og udskrivelse
 - det sociale og kommunale område – forskellige forståelsesrammer
 - inddragelse af patienterfaringer.

Afsnit III: Dokumentation, kvalitetsudvikling og formidling

Mål

Centrale områder og emner

- dokumentation og kvalitetsudvikling
 - den daglige dokumentation
 - forskellige dokumentationsformål og niveauer
 - valg af dokumentationsform – indhold og struktur
 - den elektroniske information - EPJ
 - kvalitetsudviklingsteorier og -metoder
 - overordnede kvalitetsstrategier
 - anvendelse af kliniske retningslinjer og guidelines
 - kliniske kvalitetsindikatorer
 - patientsikkerhed
- ledelse og tværfagligt samarbejde
 - ledelsesformer/lederfunktion
 - organisering af sygehus og primær sundhedstjeneste
- mono- og tværfagligt samarbejde
- indsigt og forståelse for andre faggruppers fokus og tænkning
- samarbejdsmodeller og strategier
- pædagogik og formidling
 - pædagogiske teorier og metoder
 - planlægning, tilrettelæggelse og udvikling af læringsforløb
 - formidlingsteorier – mundtlig og skriftlig formidling
- professionsudvikling
 - kompetenceudvikling i kræftsygeplejen
 - fastholdelse og videreudvikling af egne kompetencer
 - etablering og brug af netværk.

Afsnit IV: Udarbejdelse af afsluttende opgave

Mål

Den afsluttende opgave skal tage udgangspunkt i et relevant problem i relation til den special-uddannede kræftsygeplejerskes funktionsområde og opgaven skal dokumentere, at målene med uddannelsen er nået.